

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

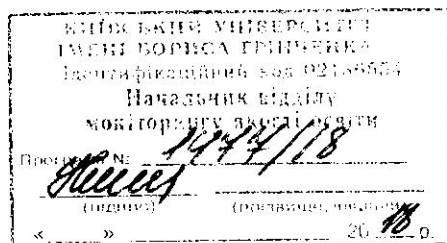
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 24 » У К В 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЖАНРИ ФОТОЖУРНАЛІСТИКИ

для студентів

спеціальності 061 «Журналістика»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми «Журналістика»

Київ – 2018

Розробник: *Сніжко А.С.*, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: *Сніжко А.С.*, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від «___» _____ 2018 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) О.О. Семенець

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____

_____. ____ 20 ____ р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (М.С. Васюків)

Робочу програму перевірено

_____. ____ 20 ____ р.

Заступник директора Інституту журналістики (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “___” ____ 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “___” ____ 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “___” ____ 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “___” ____ 20 ____ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Жанри фотожурналістики		
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	6	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі	180	
Аудиторні	42	42
модульний контроль	6	6
семестровий контроль		
самостійна робота	42	42
форма семестрового контролю	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Жанри фотожурналістики» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою журналістики та нових медіа на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для цієї спеціальності денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати студенти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Жанри фотожурналістики», необхідне методичне забезпечення, складові й критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

Представлений курс присвячений вивченню теоретичних та практичних засад фотожурналістики як специфічної прикладної дисципліни у медіа системі, візуально-графічній культурі та мистецтві в цілому. В рамках курсу вивчається історія становлення фотографічної справи, її еволюцію з царини мистецтва у журналістику, сучасні процеси масової комунікації. Розглядаються основні жанри фотографування, технічні прийоми їх виконання, в т.ч. на етапах підготовки до зйомки та постобробки отриманих зображень. Під час опанування дисципліни студентам пропонується на практиці випробувати здобуті теоретичні знання, напрацювати професійні навички та вміння, які необхідні фотокореспонденту, фотографу, фотохудожнику під час повсякденної фахової діяльності. Також приділяється увага взаємодії фотографії з іншими формами інформації та видами медіа, що використовуються у сучасних масових комунікаціях.

Метою навчального курсу «Жанри фотожурналістики» є формування у студента системи знань про фотомистецтво і фотожурналістику, вироблення практичних вмінь та навичок роботи як фотографа.

Завдання курсу:

- інтеграції міждисциплінарних знань студентів щодо візуальної інформації;
- визначення ролі фотографії у журналістиці та візуальній культурі;
- напрацювання знань та вмінь необхідних для фотографування, подальшої роботи з фотографією у професійній діяльності;
- вивчення жанрової специфіки фотографії, її створення та поширення, використання у масово-комунікаційних процесах;
- вивчення розмаїття засобів та прийомів фотографування;
- формування навичок проектної роботи у візуальній культурі.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти *набувають відповідні вміння та навички*.

Вимоги до знань студентів.

Студент повинен знати:

- Що таке візуальна культура та візуальна комунікація.
- Що таке фотографія.
- Які формувалася сучасна фотографія.
- Що пов'язує фотографію та журналістику.
- Які є основні жанри фотографії.
- Засоби та технології фотографування.
- Відмінності між друкованим фото та цифровим.
- Відмінності між фотожурналістикою та фотомистецтвом.
- Основні українські та зарубіжні фотоконкурси.

Вимоги до умінь і навичок студентів.

Студент повинен вміти:

- Фотографувати власноруч.
- Робити різні за жанрами фотографії.
- Вміти фантазувати з жанровими та композиційним ознаками.
- Вміти здійснювати постобробку фото.
- Працювати у проектній діяльності пов'язаній з візуальною культурою.
- Вміти працювати командно та індивідуально.

Унаслідок вивчення курсу студенти набувають такі компетентності: **ФК2** - Здатність знаходитись у контексті подій, **ФК3** - Здатність до планування медіапроцесу, **ФК4** - Здатність оперативно збирати інформацію, **ФК5** - Здатність до виокремлення новини (факту), **ФК6** - Здатність подавати інформацію у відповідній журналістській формі, **ФК8** - Здатність працювати у команді.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль І. Класичні жанри фотожурналістики							
Тема 1. Фотопортрет	4	2		2			
Тема 2. Фотопейзаж	4	2		2			
Тема 3. Фотонатюрморт	4	2		2			
Тема 4. Фоторепортаж	14	2		2			10
Тема 5. Фотокомпозиція	14	2		2			10
Модульний контроль	2						
Разом	42	10		10			20
Змістовий модуль ІІ. Гібридні або змішані жанри фотожурналістики							
Тема 6. Урбаністичне фото	11	2		2			12
Тема 7. Анімалістичне фото	6	2		2			
Тема 8. Рекламне фото	11	2		2			10
Тема 9. Воєнне фото	6	2		2			
Модульний контроль	2						
Разом	34	8		8			22

Змістовий модуль III. Фотографічні конкурси							
Тема 5. Світові фотоконкурси	10	2		2			
Тема 6. Фотоконкурс «Країна змін»	8	2					
Модульний контроль	2						
Разом	18	4		2			
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	90	22		20			42

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Класичні жанри фотожурналістики

Лекція 1. Фотопортрет – 2 год.

Поняття «фотопортрет», його визначальні характеристики. Видатні фотопортретисти світу. Художній портрет. Ординарний портрет. Груповий та індивідуальний портрет. Засади створення портретної фотосесії. Епоха селфі: виклики, ризики та надбання.

Практична робота 1. Фотопортрет – 2 год.

Література: 1, 2,3, 5,11, 40.

Лекція 2. Фотопейзаж – 2 год.

Як класична фотографія почалася з пейзажної фотографії. Мистецькі мотиви у створенні перших фотопейзажів. Пейзаж повсякденності. Особливості зйомки в урбаністичному та натуралістичному просторі. Пейзаж в різну погоду.

Практична робота 2. Фотопейзаж – 2 год.

Література: 1, 2,3, 5,11, 40.

Лекція 3. Фотонатюрморт – 2 год.

Перші фотонатюрморти. Мистецькі мотиви у створенні перших фотопейзажів. Тематичні фотонатюрморти (дари природи, фотографії їжі, технічні натюрморти). Хаос та порядок як організаційні мотиви натюрмортів. Проблеми з освітленням при створенні натюрмортів.

Практична робота 3. Фотонатюрморт – 2 год.

Література: 1, 2,3, 5,11, 40.

Лекція 4. Фоторепортаж – 2 год.

Фоторепортаж: класичний чи гібридний жанр. Зародження репортажного фото на початку ХХ ст. Планування репортажу. Подієвий фоторепортаж. Тематичний фоторепортаж. Динамічна роботи фотографа під час родієвих репортажів. Провідні українські фотографи, що працюють в репортажному жанрі.

Практична робота 4. Фоторепортаж – 2 год.

Література: 1, 2,3, 5,11, 40.

Лекція 5. Фотокомпозиція – 2 год.

Важливість деталей при формуванні фотокомпозиції. Композиція: із загального до цілого. Як не втрати головну тему в деталях. Значення фону та допоміжних елементів у фотокомпозиції. Фотокомпозиція на природі. Фотокомпозиція в архітектурі: в інтер'єрах та екстер'єрах

Практична робота 5. Фотокомпозиція – 2 год.

Література: 1, 2,3, 5,11, 40.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

Гібридні або змішані жанри фотожурналістики

Лекція 6. Урбаністичне фото – 2 год.

Визначення поняття «урбанізм». Ранні спроби відтворити життя міста у фото. Відомі фотографи урбаністи. Урбаністичне фото: між фіксацією повсякденності до художніх експериментів. Урбаністичне фото в українських містах. Відомі фестивалі урбаністики.

Практична робота 6. Урбаністичне фото – 2 год.

Література: 1, 2,3, 5,11, 40.

Лекція 7. Анімалістичне фото – 2 год.

Визначення поняття «анімалізм». Складність роботи з тваринами. Підготовка фотографа до анімалістичної зйомки в умовах дикої природи. Анімалістичні експерименти Халсмана, Хьорста та інших класичних фотографів. Сучасні українські фотографи анімалісти. Анімалістичне фото на межі професійного та масового (художнього).

Практична робота 7. Анімалістичне фото – 2 год.

Література: 1, 2, 3, 5, 11, 40.

Лекція 8. Рекламне фото – 2 год.

Рекламне фото в системі комерційної фотографії. Що рекламували перші фотографи. Реклама людей та певної продукції. Особливості портретів для реклами. Іміджеве фото. Прихована реклама у фотографіях. Як уникати зайвої реклами при тематичній зйомці. Фотографія для друкованих та електронних рекламних видань.

Практична робота 8. Рекламне фото – 2 год.

Література: 1, 2, 3, 5, 11, 40.

Лекція 9. Воєнне фото – 2 год.

Зародження воєнного фото як автономного та самодостатнього жанру. Воєнне фото: мистецтво, засіб зберегти правду, різновид пропаганди або зброя проти війни? Діяльність фотографів у світових конфліктах, в Криму та Донбасі. Роботи Олександра Клименка. Підготовка фотографа до роботи в екстремальних умовах, під час бойових дій. Вимоги до фотокореспондентів в умовах АТО/ООС.

Практична робота 9. Воєнне фото – 2 год.

Література: 1, 2, 3, 5, 11, 40.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Фотографічні конкурси

Лекція 10. Світові фотоконкурси – 2 год.

Поява конкурсної фотографії, її значення для розвитку фотосправи. Комерціалізації фото на конкурсах і платних фотовідборах. Фотографія у Пулітцерівській премії. World Press Photo 2017. Kyiv Photo Week. Фотоконкурс газети «День». Молодіжні фотоконкурси в світі та Україні.

Практична робота 10. Світові фотоконкурси – 2 год.

Література: 6, 8, 11.

Лекція 11. Фотоконкурс «Країна змін» – 2 год

Всеукраїнський фотоконкурс для творчої молоді «Країна змін»: особливості організації конкурсного заходу. Підготовка власних фотопроектів для конкурсу.

Практична робота 11. Фотоконкурс «Країна змін» – 2 год

Література: 6, 8, 11.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль I

Класичні жанри фотожурналістики

Тема 4. Проаналізуйте чим відрізняються засади сучасного фоторепортажу в західній та українській традиції.

Тема 5. Створіть оригінальну фотокомпозиція на тему патріотизму, використовуючи виключно символи з непрямыми сенсами.

Змістовий модуль II

Гібридні або змішані жанри фотожурналістики

Тема 6. Підготуйте урбаністичну фотосесію своєї вулиці.

Тема 8. Дослідіть як часто в рекламному фото використовують технологію продукт-плейсмент.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на контрольній модульній роботі.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- доведення практичних вмінь фотографувати
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

1. Десять тестових завдань;

2. Два питання для перевірки самостійно виконаних завдань.

Критерії оцінювання:

1. Тестові завдання: за кожну правильну відповідь - 1 б.

2. Кожне з питань для перевірки самостійно виконаних завдань - 7,5 б.

(макс.), для цього вони мають відповідати наступним критеріям:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- доведення практичних вмінь фотографувати
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з модуля «Жанри фотожурналістики» відбувається у межах заліку з дисципліни.

Критерії оцінювання завдання з основ жанри фотожурналістики:

- глибоке знання засад фотографічної справи;
- ґрунтовне знання термінологічного апарату фотографування;
- вміння обґрунтувати доцільність вибудовування конкретного кадру, композиції, обрання фототеми;
- доведення володіння прикладними навичками фотографування
- повнота і змістовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Історичні етапи розвитку фотографії.
2. Внесок Нісефора Ньєпса в розвиток фотографії.
3. Внесок Луї Даггера в розвиток фотографії.
4. Фотографія: перехід з елітарних експериментів в масовий рух.
5. Фотографія як репортаж з повсякденної дійсності
6. Поява фотографії в Україні.
7. Перші українські фотомитці.
8. Чинники еволюції фотографії до фотомистецтва та фотожурналістики.
9. Фотографія як самостійний жанр у видавничій та пресовій діяльності.
10. Особливості сучасної фотографії в світі.
11. Сучасні фотоконкурси та бієнале.
12. Засади створення фотопортрету.
13. Засади створення фотопейзажу.
14. Засади створення фотонатюрморту.
15. Засади створення деталізованого фото (фотокомпозиція).
16. Підготовка фоторепортажу.
17. Підготовка урбаністичного фото.
18. Базові засади кадрування.
19. Вдалий вибір позиції в роботі фотокореспондента.
20. Засади роботи фотографа зі світлом.
21. Фотографування з допоміжними техніками, пристроями.
22. Формати фотографій.
23. Покрокова підготовка фото до друку.
24. Базові засади редагування фотографії.
25. Базові засади виявлення фотофейків.
26. Морально-етичні засади роботи фотографа: заборонене і дозволене

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО ЗАЛІКУ

Варіант 1

Підготуйте план фотосесії та проведіть фотозйомку за вказаним жанром та темою (наприклад, зробіть фотопортрет задумливої людини).

Варіант 2

Подано добірку фотографій. Проаналізуйте їх мистецьку або репортажну (подієву) складову (значимість). Визначте, якому жанру вони належать, які послання спрямовують до суспільства.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ЖАНРИ ФОТОЖУРНАЛІСТИКИ»

Разом: **90** год., з них лекційних – 22 год., практичні заняття – 20 год.,
самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год., підсумковий контроль – залік

Тиждень	I		II	III	IV	V
Модулі	Змістовий модуль I					
Кількість балів за модуль	115 балів					
Лекції	1	2	3	4	5	
Дати						
Теми лекцій	Фотопортрет – 1б.	Фотопейзаж – 1б.	Фотонатюрморт – 1б.	Фоторепортаж – 1б.	Фотокомпозиція – 1б.	
Теми лабораторних занять	Фотопортрет – 10 + 1б.	Фотопейзаж – 10 + 1б.	Фотонатюрморт – 10 + 1б.	Фоторепортаж – 10 + 1б.	Фотокомпозиція – 10 + 1б.	
Самостійна робота	10+5 = 15 б		10+5 = 15 б			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					
Тиждень	VI		VII	VIII	IX	
Модулі	Змістовий модуль II					
Кількість балів за модуль	103 бали					
Лекції	6	7	8	9		
Дати						
Теми лекцій	Урбаністичне фото – 1б.	Анімалістичне фото – 1б.	Рекламне фото – 1б.	Воєнне фото – 1б.		
Теми лабораторних занять	Урбаністичне фото – 10 + 1б.	Анімалістичне фото – 10 + 1б.	Рекламне фото – 10 + 1б.	Воєнне фото – 10 + 1б.		
Самостійна робота	10+5 = 15 б		10+5 = 15 б			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					
Тиждень	X			XI		
Модулі	Змістовий модуль III					
Кількість балів за модуль	38 балів					
Лекції	10	11				
Дати						
Теми лекцій	Світові фотоконкурси – 1б.	Фотоконкурс «Країна змін» – 1б				
Теми лабораторних занять	Світові фотоконкурси – 10 + 1б.					
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)					
Підсумковий контроль	Залік					

8. Рекомендована література та джерела

Основна література:

1. Журналістський фах: Фотожурналістика: Методичні рекомендації / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка / Укл. В.В. Гридчина. – К.: Інститут журналістики, 2012. – 60 с.
2. Трачун О. Історія української фотографії. – К.: 2014. – 255 с.
3. Трачун А. Фотографія в Україні. – Х.: 2010. – 212 с.
4. Михайлин І.Л. Основи журналістики: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] - 5-те вид., переробл. та доп. - К. : Центр учбової л-ри, 2011. - 494 с.
5. Потятиник Б. Інтернет-журналістика. – Львів., 2010. – 246 с.
6. Гід журналіста / упоряд. Лазарєва А. – К., 1999. – 96 с.
7. Різун В. Теорія масової комунікації. – К.: ВПЦ Київський університет, 2008. – 180 с.
8. Дмитрієв М. Початок репортажної фотографії / М. Дмитрієв. - М. : АРТ-РОДНИК, 2012.
9. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості / В.Й. Здоровега: Підручник. – Львів: ПАІС, 2008. – 270 с.
10. Законодавство України: Про пресу України: Інформація і свобода слова. – К.: Молодь, 1997.

Додаткова література:

1. Digital cultures. Understanding new media / [edit. by G. Creeber, R. Martin]. – Maidenhead, Berkshire: Open University Press, 2009. - 205 p.
2. Frost C. Media Ethics and Self-regulation. — Harlow, 2000. – 112 с.
3. Moores S. Thinking about Media and Communications. — L.; N. Y., 2005. – 110 с.
4. Stevenson N. Understanding Media Cultures: Social Theory and Mass Communication. — 2nd ed. — L., 2009. – 120 с.
5. Агафонова Н. Морфология Digital Art: актуализация искусствоведческого подхода / Н. Агафонова // Искусство и культура. — Витебск: Изд. Витебского
6. Агафонова Н. Экранное искусство: художественная и коммуникативная специфика / Н. Агафонова. — Минск: БГУ культуры и искусств, 2009. — 273 с.
7. Алфьорова З. Екранна форма новітньої доби в контексті мультимедійності / З. Алфьорова // Культура України. — Харків: Вид-во ХДАК, 2014. — Вип. 47. — С. 156-162
8. Анатомия рекламного образа / [под. общ. ред. А. В. Овруцкого]. – С.-Пб.: Питер, 2004. – 224 с.
9. Арквілла Д., Ронфельдт Д. Мережі і мережеві війни. – К., 2005. – 350 с.
10. Аронсон Э. Общественное животное : введение в социальную психологию / Э. Аронсон; [пер. с англ. Н. Миронов, С. Рысев]. – 7-е. изд. – М.: Прайм-Еврознак, 1998. - 517 с.
11. Вацлавик, П. Психология межличностной коммуникаций / П. Вацлавик, Дж. Бивин, Д. Джексон. – СПб., 2000.
12. Вершинская О. Н. Информационно-коммуникационные технологии и общество. — М., 2007. – 234 с.
13. Вирилио П. Машина зрения / П. Вирилио . — [пер. с фр. А. Шестакова] . Санкт-Петербург: Наука, 2004. — 139 с.
гос. ун-та, 2011. — №2 (2) . — С. 40-45.
14. Дайсон Е. Життя за добу Інтернету. Release 2.1. – К., 2002. – 343 с.

15. Дмитровський З.Є. Телевізійна журналістика. – Львів., 2009. – 224 с.
16. Дорошева Н. Все, что Вы хотели знать о некоммерческом секторе, но боялись спросить: Пособие для журналистов. – М., 2002.
17. Еллюль Ж. Техніка або виклик століття / Сучасна зарубіжна соціальна філософія : хрестоматія / Ж. Еллюль. – К.: Либідь, 1996. – С. 25 – 57.
18. Журналістика та медіа: довідник // За ред. Вайшенберга З., Кляйнштойберга Г. та ін. – К., 2011. – 529 с.
19. Катрікала В. Медіа-арт. На шляху до нового визначення мистецтва в столітті технологій [Електронний ресурс] / В. Катрікала . — 2015. — Режим доступу: http://www.academia.edu/11185472/Media_Art_Towards_a_New_Definition_of_rts_in_the_Age_of_Technology. — Назва з екрана.
20. Кук С. Коротка історія роботи з мистецтвом нових медіа / С. Кук . — Берлін: Зелена скриня, 2010. — 232 с.
21. Культура: довідник-словник [Електронний ресурс]. — 2015. — Режим доступу: http://www.artap.ru/cult/v_art.htm. — Назва з екрана.
22. Лазарсфельд П. Массовая коммуникация, массовые вкусы и организованное социальное действие / П. Лазарсфельд, Р. Мертон // Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований : хрестоматія / [сост. Назаров М. М.]. - М., 2002. - С. 138-149.
23. Леви-Стросс К. Структура и форма // Семиотика. – М.: Радуга, 1983.
24. Леві-Строс К. Структурна антропологія. – К.: “Основи”, 1977.
25. Ліщинська О. Медіа-арт в українському візуальному мистецтві: філософсько-естетичні ідеї та вияви / О. Ліщинська // Гілея: науковий вісник. Київ: Вид-во «Гілея», 2013. — № 78. — С. 256-259.
26. Лотман Ю. М. Семиосфера: Культура и взрыв. Внутри мыслящих миров: Статьи. Исследования. Заметки. – СПб.: «Искусство – СПб», 2000.
27. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедії та громадська думка / М. Мак-Комбс; [пер. з англ.]. - К.: К.І.С., 2007. - 256 с.
28. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс / С. Московичи; [пер. с франц.]. - М.: Центр психологии и психотерапии, 1996. - 478 с.
29. Назаров М. М. Визуальные образы в социальной и маркетинговой коммуникации: опыт междисциплинарного исследования / М. М. Назаров, М. А. Папантиму. – М.: Либроком, 2009. – 216 с.
30. Олег Оленев. Нет-арт // Цифрові технології українського медіа-мистецтва. С.200-204
31. Павлюк Л. С. Знак, символ, міф у масовій комунікації / Л. С. Павлюк. – Львів: ПАІС, 2006. – 120 с.
32. Павлюк Л. С. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікації / Л. С. Павлюк. – Львів: ПАІС, 2007. – 168 с.
33. Сколота З. Современное искусство: формы и технологии [Електронний ресурс] / З. Сколота // Молодой ученый: ООО «Издательство Молодой ученый», 2013. — №11. — Режим доступу: <http://www.moluch.ru/archive/58/8215/>. — Назва з екрана.
34. Сніжко А. С. Методика структурного аналізу політичного плакату (на прикладі матеріалів німецької пропаганди 1941-1944 рр.) / А. С. Сніжко // Політологічний вісник. – 2010. – № 47. - С. 275-284.
35. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій / [Петрик В. М., Штоквиш О. А., Кальниш В. В. та ін.] – К.: Росава, 2006. – 208 с.

36. Тетерин С. Медиа-арт [Электронный ресурс] / С. Тетерин // Арт-азбука: словарь современного искусства. — [ред.-упор. М. Фрай]. — 2007. — Режим доступа: [http://web.archive.org/web/20111008235215/http://azbuka.gif.ru/alfabet/m/media art/](http://web.archive.org/web/20111008235215/http://azbuka.gif.ru/alfabet/m/media%20art/). — Назва з екрана.
37. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. — М., 2004. — 300 с.
38. Язык мультимедиа. Эволюция экрана и аудиовизуального мышления / [Яременко Е., Буров А., Соколов С. и др.] ; под. ред. Е. Яременко. — Москва: 12 Изд. Всероссийского гос. ун-та кинематографии им. С. А. Герасимова, 2012. — 349 с.

Інтернет-джерела:

1. www.nsju.org.ua
2. www.profspilka.org.ua
3. www.telekritika.kiev.ua
4. www.mediakrytyka.info
5. www.rada.gov.ua
6. www.ombudsman.kiev.ua
7. www.stc.gov.ua
8. www.niss.gov.ua
9. www.civicua.org
10. www.cure.org.ua
11. www.aidsalliance.kiev.ua
12. www.afew.org
13. www.lgvs.org.ua
14. www.un.kiev.ua
15. www.kmu.gov.ua
16. www.me.gov.ua
17. www.minagro.kiev.ua
18. www.minfin.gov.ua
19. www.rada.kiev.ua
20. www.dkrp.gov.ua
21. www.ukrstat.gov.ua
22. www.amc.gov.ua
23. www.spfu.gov.ua
24. www.istock.com.ua
25. www.ir.org.ua
26. www.uceps.com.ua
27. www.korrespondent.net
28. www.ufs.kiev.ua
29. www.uts.net.ua
30. liga.net